

nog altijd zou gelden, bij toepassing van de algemene regel: iedere erfgenaam moet inbreng doen van hetgeen hij rechtstreeks *of onrechtstreeks* van de overledene ontvangen heeft, zegt artikel 843 BW. Maar of er een gift is, moet beoordeeld worden op het ogenblik van het sluiten van de overeenkomst, niet nadien.

Artikel 853 BW was mijns inziens eerder een toepassing van de algemene regels, de afschaffing ervan heeft dan ook weinig gevolgen.

Artikel 855. Tenietgegane goederen

Art. 855. Zelfs wanneer het geschonken goed door toeval is teniet gegaan, is zijn waarde aan inbreng onderworpen overeenkomstig artikel 858.

173. Het nieuwe artikel 855 BW zegt heel iets anders dan het oude, dat stelde dat een onroerend goed dat door toeval en buiten de schuld van de begiftigde teniet gegaan is, niet onderworpen was aan inbreng. Nu wordt gesteld dat zelfs wanneer het geschonken goed –roerend of onroerend – teniet gegaan is, zijn waarde toch aan inbreng onderworpen is overeenkomstig artikel 858.

174. Dit is echter niet onlogisch. Voortaan gebeurt de inbreng immers op basis van de waarde bij de schenking, en dat ogenblik was het goed hypothese nog niet teniet gegaan. De memorie van toelichting²⁰² preciseert hierbij dat de vervanging te verantwoorden is, onder meer vanuit het principe – weerhouden door het voorgestelde artikel 858 BW – “dat de giften toegekend door de erflater aan zijn vermoedelijke erfgenamen voortaan moeten worden gewaardeerd volgens hetgeen zij aan de massa hebben onttrokken (waarbij de gift dus wordt ingebracht volgens de geïndexeerde waarde van het goed op de dag van de *schenking*)”. Een tweede verantwoording is dat de begiftigde, zelfs bij tenietgaan, een economisch belang aan de schenking overhoudt, in de mate dat hij zal genieten van een verzekeringsvergoeding, waarbij het gebrek aan verzekering als nalatigheid in zijn hoofde beschouwd kan worden.²⁰³

Waardering volgens onttrekking

175. Giften moeten dus worden “... *gewaardeerd volgens hetgeen zij aan de massa hebben onttrokken*”, zegt de memorie van toelichting²⁰⁴. Dat is op zich

202 Doc. 54 2282/01 p. 53 *in fine*.

203 In de voorgaande alinea geeft de memorie van toelichting overigens een algemeen overzicht van de stand van de rechtsleer in dat verband in het huidige recht: dient het bedrag van de verzekeringsvergoeding ingebracht te worden of niet? Laurent vond van niet, de Page vond van wel.

204 Zie vorig randnummer.

een interessante gedachte. De verarming van de schenker is immers niet altijd gelijk aan de verrijking van de begiftigde²⁰⁵.

Artikel 856. Interest vanaf het overlijden

Art. 856. De waarde die overeenkomstig artikel 858 moet worden ingebracht, brengt van rechtswege interesten op aan de wettelijke rentevoet te rekenen van de dag van het overlijden van de beschikker.

176. Ook dit artikel is gewijzigd door de hervorming²⁰⁶. Het bepaalde vroeger dat vruchten en interesten van de aan inbreng onderworpen zaken eerst verschuldigd zijn vanaf de dag dat de erfenis is opengevallen²⁰⁷. Aangezien nu niet langer de zaken zelf worden ingebracht, maar de waarde, bepaalt het nieuwe artikel dat die vordering interest opbrengt vanaf het overlijden.

177. In de eerste versie was bepaald tot de interest zou lopen vanaf de dag van de eis in gerechtelijke vereffening-verdeling, of anders vanaf de ingebrekestelling. De Raad van State vroeg zich af of dit niet het gevaar inhield dat een erfgenaam zou laten om van de schenkingen die hij ontvangen heeft melding te maken, en anderzijds of daardoor niet het aantal ingebrekestellingen aanzienlijk zal toenemen, puur bij wijze van bewarende maatregel, met onaangename consequenties voor de relaties tussen mede-erfgenamen²⁰⁸.

In amendement nummer 20²⁰⁹ werd hieraan tegemoet gekomen; bovendien wordt aldus gezorgd voor continuïteit tussen het indexeringsmechanisme (indexering tot bij het overlijden, ingevolge artikel 858 § 3 1^e lid BW) in de loop van de interesten. Er wordt zodoende bovendien consistentie gewaarborgd met de regeling inzake de schuldbreng zoals bepaald in artikel 859 BW.

205 Zie hierover Deblauwe, *Inleiding tot de Vlaamse Registratiebelasting*, KnopsPublishing, 2017, p. 201, nr. 456, en *infra* nr. 201.

206 Artikel 42 van het wetsvoorstel, artikel 37 van de wet van 31 juli 2017.

207 Die vruchten kwamen dan toe aan de massa, niet aan de deelgenoot die het goed toegewezen kreeg: Cass. 4 mei 2000, *J.L.M.B.*, 2002, p. 11; Cass., 4 mei 2001, *R.T.D.F.*, 2002, p. 714; Bruxelles (1re ch.), 6 septembre 2011, *R.T.D.F.*, 2012, p. 887 : l'effet déclaratif du partage n'affecte pas la perception des fruits produits par le bien indivis, qui restent acquis à l'indivision, aldus Sterckx, « Le rapport des libéralités induit par la réforme des successions », *Rev.not.b.* 2018, 140 noot 53.

208 Doc. 54 2282/002 p. 23 bij artikel 42.

209 Doc. 54 2282/003 p. 28.

Roerende voorheffing?

178. Aangezien deze interest toegekend wordt door de wet, en niet op een lening of een andere overeenkomst (art. 19 WIB) is het ook geen roerend inkomen, en dient er ook geen roerende voorheffing over ingehouden te worden.

Dit wordt ook bevestigd in de commentaar op de inkomstenbelasting²¹⁰:

“De uitdrukking “aangewend uit welken hoofde ook”, houdt in dat de opbrengsten die moeten worden belast, *het voorwerp moeten zijn van een overeenkomst* over de beschikking van het roerend goed. Die inkomsten zijn derhalve de door de schuldenaar betaalde prijs voor het genot van het kapitaal, zoals is overeengekomen met degene die het kapitaal heeft belegd of geïnvesteerd (Kamer, gewone zitting 1998-1999, Vers.Com.Fin., Stuk 1608/8, blz. 5).

Dientengevolge mogen bijvoorbeeld gerechtelijke of moratoriuminteressen niet worden aangemerkt als inkomsten uit roerende goederen omdat ze niet voortvloeien uit de belegging van een kapitaal bij een derde om er inkomsten uit te halen; terzake gaat het om een schadeloosstelling (zie ook 19/29).”

Artikel 857. Geen inbreng aan legatarissen

Art. 857. Inbreng is slechts verschuldigd door de medeërfgenaam aan zijn medeërfgenaam; hij is niet verschuldigd aan de legatarissen of aan de schuldeisers van de nalatenschap.

179. Artikel 857 BW werd behouden²¹¹. De reden is dat de gelijkheid enkel tussen mede-erfgenamen hersteld moet worden, niet tegenover legatarissen.

Veronderstel dat de erflater zijn echtgenote aangesteld heeft als legataris te algemene titel van een bepaald gedeelte van zijn goederen. De echtgenote kan de inbreng niet vragen van de schenkingen die de kinderen gekregen hebben om vast te stellen op hoeveel zij recht heeft²¹².

180. De aanstelling van de kinderen als algemeen legatarissen – zoals nogal eens gebeurt in Nederlandse testamenten – kan dus onverwachte gevolgen hebben: als er vroegere schenkingen gebeurd zijn in ongelijke mate aan de verschillende kinderen, wordt tegelijk het evenwicht niet langer hersteld door de inbreng. Ook een algemeen legataris is immers een legataris.

210 ComIB 17/1.1.

211 En dit werd zonder verder commentaar ook vermeld in de memorie van toelichting: *Doc.* 54 2282/001 p. 54 bij artikel 42 *in fine*.

212 Vgl. Bordeaux, 12 april 1851, D.P 52.2.124, Dalloz, *Les codes annotés, code civil*, Paris 1876, Tome I, p. 620, bij artikel 857, nr. 10.

Niets belet uiteraard om het testament zodanig op te maken dat er wel rekening gehouden wordt met vroegere schenkingen, en dat de gelijkheid dus wel hersteld wordt. Maar dat is geen echte inbreng, en heeft er dus ook niet de juridische gevolgen van.

Artikel 858 § 1. Inbreng in waarde!

Art. 858 § 1. Onverminderd paragraaf 6, geschiedt de *inbreng in waarde niettegenstaande elk andersluidend beding*, hetzij door *mindere ontvangst*, hetzij door de *betaling* aan de massa van de waarde van het geschonken of het gelegateerde goed. De inbreng door mindere ontvangst gebeurt hetzij door vooruitneming, hetzij door verrekening op het aandeel van de mede-erfgenaam schuldenaar.

Indien de inbreng door mindere ontvangst geschiedt door vooruitneming, nemen de mede-erfgenamen aan wie de inbreng verschuldigd is, een deel van gelijke waarde vooraf uit de massa van de nalatenschap. De vooruitnemingen geschieden, zoveel mogelijk, in goederen van gelijke aard, gelijke hoedanigheid en gelijke deugdelijkheid als het voorwerp van de ingebrachte giften.

Na deze vooruitnemingen worden uit hetgeen in de massa overblijft, zoveel gelijke kavels samengesteld als er deelhebbende erfgenamen of deelhebbende staken zijn.

Indien de inbreng geschiedt *door aanrekening* op het aandeel van de mede-erfgenaam schuldenaar, dooft de schuld uit door schuldvermenging. Indien het in te brengen bedrag het aandeel van de mede-erfgenaam overtreft, geschiedt de inbreng door betaling van het overschot aan de massa. Indien de mede-erfgenaam zelf een schuldvordering ten laste van de massa heeft, wordt het op zijn aandeel in te brengen bedrag slechts aangerekend ten belope van het saldo dat na schuldvergelijking aan de massa toekomt.

In de eerste alinea werden de woorden “paragraaf 5” vervangen door “paragraaf 6” door artikel 61 van de wet van 22 juli 2018.

181. Dit is het grote artikel over de inbreng in waarde, geïndexeerd tot bij het overlijden, met de uitzonderingen die hierbij voorzien zijn. Het is een van de grote veranderingen door de hervorming, aldus de samenvatting van het wetsvoorstel zelf²¹³. Let wel: de 1^e, 2^e en laatste alinea van artikel 858 § 1 BW werden gewijzigd door amendement nummer 21²¹⁴.

213 Doc. 54 2282/001 p. 3.

214 Doc. 54 2282/003 p. 29.